

Welzijn varkens

Inspectieresultaten 2019

De NVWA voert jaarlijks onaangekondigd inspecties uit naar de huisvesting en verzorging van varkens. In deze factsheet staan de inspectieresultaten van 2019.

De inspecteurs van de NVWA controleren de voorschriften uit de Wet dieren en het Besluit houders van dieren. Hierin staan de regels voor het houden, huisvesten en verzorgen van varkens. In 2019 hebben de inspecteurs extra aandacht gehad voor de hokverrijking voor alle varkens en voor het nestmateriaal voor zeugen in de kraamhokken.

Wettelijke basis

De wettelijke basis voor inspecties van de welzijnsnormen voor varkens staat in de Wet dieren en het Besluit houders van dieren. Deze regels zijn voornamelijk gebaseerd op Europese minimumnormen voor de bescherming van landbouwhuisdieren in het algemeen en varkens in het bijzonder. Een aantal voorschriften is in Nederland strenger dan in de Europese richtlijn is vastgesteld.

Werkwijze en resultaten

De NVWA heeft in totaal 207 inspecties uitgevoerd op het welzijn van varkens. Bij 154 inspecties zijn de voorschriften voor het huisvesten en verzorgen van varkens uit het Besluit houders van dieren geïnspecteerd. Deze voorschriften zijn grotendeels gebaseerd op de Europese richtlijn met minimumnormen voor varkens. Bij 53 inspecties, het merendeel meldingen, is het welzijn van de varkens geïnspecteerd op basis van de algemene welzijnsnormen voor gehouden dieren uit het Besluit houders van dieren.

aantal inspecties in 2019	
aantal varkenshouderijbedrijven	4.090
aantal inspecties totaal	207
inspecties welzijnsvoorschriften varkens	154
inspecties welzijn algemeen	53

welzijnsinspecties varkens 2019	aantal	akkoord	niet akkoord
aselecte steekproef	120	94	26
eigen initiatief inspecteurs	34	17	17
meldingen/overige	53	28	25
totaal	207	139	68

Resultaten aselechte steekproef

In 2019 heeft de NVWA 120 inspecties uitgevoerd in het kader van een aselechte steekproef. Op basis van deze inspecties kan een naleefbeeld worden gegeven van de naleving van de welzijnsnormen voor varkens. Van de 120 aselechte gekozen inspecties waren 94 inspecties akkoord en 26 inspecties niet akkoord. Dit geeft een naleefbeeld van 78%.

Bij de 120 inspecties in de aselechte steekproef hebben de meest voorkomende tekortkomingen betrekking op het verstrekken van hokverrijkingmaterialen conform de brochure Hokverrijking uit november 2018. Dit is 23 keer geconstateerd. Bij 11 van deze 23 inspecties was het hokverrijkingmateriaal ook niet akkoord volgens de normen die vóór november 2018 werden gehanteerd. Op de bedrijven waar zeugen werden gehouden is 6 keer vastgesteld dat door de varkenshouder geen nestmateriaal werd verstrekt aan de zeugen in de kraamhokken. De houders konden daarbij niet aantonen dat de mengmestmethode het verstrekken van nestmateriaal voor zeugen niet toeliet. Ook is op zeugenbedrijven 5 keer vastgesteld dat niet werd voldaan aan het voorschrift dat zeugen uiterlijk na 4 dagen na inseminatie in groepen dienen te worden gehouden.

Een aantal tekortkomingen had betrekking op de vloeren waarop de varkens werden gehouden. Zo is 4 keer vastgesteld dat er een onvoldoende aaneengesloten dicht deel was voor de zeugen in groepen. Er dient per zeug of gelt ten minste 1,3 m² aaneengesloten dicht deel beschikbaar te zijn. Ook is 4 maal vastgesteld dat er voor vleesvarkens onvoldoende vloeroppervlakte beschikbaar was en 3 maal is geconstateerd dat de spleetbreedte van de vloeren voor vleesvarkens niet voldeed aan de maximale spleetbreedte van 20 mm. Het voorschrift dat aan de varkens ten minste 40 lux licht dient te worden verstrekt is 3 keer overtreden.

Er zijn 7 rapporten van bevindingen en 21 schriftelijke waarschuwingen met herstelmaatregelen aangezegd voor deze overtredingen.

Resultaten inspecties hokverrijking

De hokverrijking was in 2019 een speerpunt van de NVWA en zal dit ook in de komende jaren blijven. Europese regels schrijven voor dat varkens permanent moeten kunnen beschikken over voldoende materiaal om te onderzoeken en mee te spelen.

De Europese Commissie heeft de eisen waar het hokverrijkingmateriaal aan moet voldoen verder uitgewerkt. Deze eisen gelden dus voor alle varkenshouders binnen de Europese Unie. In november 2018 is in Nederland de brochure Hokverrijking gepubliceerd.

Op basis van alle inspecties van de specifieke welzijnsnormen voor varkens kan worden geconcludeerd dat 85 van de 154 inspecties niet akkoord zijn voor hokverrijking. Dit betekent dat bij deze inspecties is vastgesteld dat de betreffende houders geen hokverrijking verstrekten die permanent voldoet aan alle 9 eigenschappen uit de brochure Hokverrijking. Het materiaal moet veilig zijn. En, de volgende eigenschappen hebben: eetbaar, kauwbaar, wroetbaar en afbreekbaar. Daarbij moet het materiaal vernieuwend, bereikbaar, beschikbaar en schoon zijn. In de brochure Hokverrijking worden deze eisen verder uitgelegd.

Van deze 154 inspecties waren 120 inspecties onderdeel van een aselechte naleefmeting. Op basis van een aselechte naleefmeting kan een naleefbeeld worden gegeven. Van de 120 inspecties in de naleefmeting waren 63 niet akkoord voor hokverrijking. Dit geeft een naleefbeeld van 48%.

Hiervan zijn 23 inspecties afgedaan als niet akkoord en 40 inspecties zijn afgedaan als akkoord. Dit kan worden verklaard door het interventiebeleid van de NVWA. Tot juni 2019 boden de inspecteurs van de NVWA vooral naleevingshulp en gingen zij met varkenshouders het gesprek aan over de gebruikte hokverrijkingmaterialen.

Resultaten inspecties nestmateriaal voor zeugen

Een ander speerpunt van de NVWA in 2019 was het nestmateriaal voor zeugen in kraamhokken. Dit aspect is uitsluitend van toepassing op bedrijven die zeugen houden. Het nestmateriaal is beoordeeld op 62 van de 154 gecontroleerde bedrijven.

Bij 30 inspecties was er geen nestmateriaal voor de zeugen beschikbaar. Vervolgens is beoordeeld of de houder kon aantonen dat de mengmestmethode het verstrekken van nestmateriaal voor zeugen niet toelaat. Dit bleek bij 21 inspecties niet het geval en dit resulteerde daarmee in een niet akkoord op dit aspect.

Van de eerdergenoemde 120 inspecties die onderdeel waren van de aselechte naleefmeting is het nestmateriaal voor zeugen beoordeeld op 47 van deze 120 bedrijven. Bij 23 inspecties was er geen nestmateriaal voor de zeugen beschikbaar. Vervolgens is beoordeeld of de houder kon aantonen dat de mengmestmethode het verstrekken van nestmateriaal voor zeugen niet toelaat. Dit bleek bij 14 inspecties niet het geval. Dit geeft een naleefbeeld van 70%.

Hiervan zijn 6 inspecties afgedaan als niet akkoord en 8 inspecties zijn afgedaan als akkoord. Ook dit kan worden verklaard door het interventiebeleid van de NVWA op dit punt. Net als bij hokverrijking boden de inspecteurs van de NVWA tot juni 2019 vooral naleevingshulp en gingen zij met varkenshouders het gesprek aan over het nestmateriaal.

Resultaten eigen initiatief inspecties

In 2019 hebben de inspecteurs van de NVWA 34 inspecties van de specifieke welzijnsnormen voor varkens uitgevoerd op eigen initiatief. De aanleiding van deze inspecties is divers: het bedrijf is nogmaals gecontroleerd op basis van inspectieresultaten uit het verleden, de welzijnsnormen voor varkens zijn aanvullend gecontroleerd bij een andere inspectie of er is een melding gedaan over dit bedrijf en de inspecteur zag aanleiding om alle specifieke welzijnsnormen voor varkens te controleren.

Van de 34 inspecties waren 17 inspecties akkoord en 17 inspecties niet akkoord op de specifieke welzijnsnormen voor varkens. Er zijn 10 rapporten van bevindingen, 2 processen-verbaal en 9 schriftelijke waarschuwingen met herstelmaatregelen aangezegd voor deze overtredingen.

Bij de 17 eigen initiatief inspecties die niet akkoord waren, hebben de meest voorkomende tekortkomingen betrekking op het verstrekken van hokverrijkingmaterialen conform de brochure Hokverrijking uit november 2018. Dit is 15 keer geconstateerd. Bij 7 van deze 15 inspecties was het hokverrijkingmateriaal ook niet akkoord volgens de normen die vóór november 2018 werden gehanteerd.

Op de bedrijven waar zeugen werden gehouden is 5 keer vastgesteld dat door de varkenshouder geen nestmateriaal werd verstrekt aan de zeugen in de kraamhokken, waarbij de houder niet kon aantonen dat de mengmestmethode het verstrekken van nestmateriaal voor zeugen niet toelaat.

Ook is 5 keer op varkensbedrijven vastgesteld dat behuizingen voor varkens scherpe randen of uitsteeksels bevatten waaraan het dier zich kan verwonden.

De voorwaarde dat varkens ouder dan 2 weken permanent dienen te beschikken over voldoende vers water is 4 maal overtreden.

De volgende voorschriften werden 3 maal overtreden:

- het voorschrift dat aan de varkens ten minste 40 lux licht dient te worden verstrekt;
- het op passende wijze verzorgen van varkens die ziek of gewond zijn;
- het voorschrift voor een goede luchtkwaliteit;
- de voorwaarde dat voor gelten en zeugen in groepen voldoende vrij vloeroppervlak en voldoende aaneengesloten dicht deel van dit vloeroppervlak dienen te zijn;
- het voorschrift dat vloeren geen pijn of letsel mogen veroorzaken en;
- de algemene eisen van stalinrichting zoals een schone ruimte, de mogelijkheid om te rusten en elkaar te kunnen zien.

Resultaten inspecties meldingen

In 2019 zijn 53 meldingen over bedrijven, waar varkens werden gehouden of locaties waar varkens waren, opgevolgd met een inspectie. Van deze inspecties waren er 28 akkoord. Van de 25 inspecties die niet akkoord waren, hadden bij 16 inspecties de overtredingen ook daadwerkelijk betrekking op de aanwezige varkens. Bij de overige 9 inspecties hadden de overtredingen betrekking op andere diersoorten die aanwezig waren op de locatie.

Bij de 16 niet akkoord inspecties betroffen de overtredingen het onthouden van de nodige zorg (8 maal), het verzorgen van de (productie)dieren (10 maal), de behuizing en de wijze van houden van de dieren (10 maal), verlichting en ventilatie (3 maal), het bijhouden van gegevens over sterfte en/of verstrekte medische zorg (1 maal) en niet-toegestane ingrepen (1 maal). Deze overtredingen resulteerden in 9 schriftelijke waarschuwingen met herstel, 3 processen-verbaal en 6 rapporten van bevindingen.

Het aantal opgelegde maatregelen is hoger dan het aantal bedrijven met een tekortkoming. Na vaststelling van een tekortkoming kan sanctionerend worden opgetreden door het opmaken van een rapport van bevindingen of een proces-verbaal. Dit kan leiden tot een bestuurlijke boete of een strafrechtelijke afdoening. Daarnaast kan corrigerend worden opgetreden. Dit heeft tot doel om de overtreding te herstellen of te beëindigen. Hiervoor wordt een rapport van bevindingen of een herstelbrief/schriftelijke waarschuwing opgemaakt. Er kan vervolgens een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang worden opgelegd.

Conclusie

De meeste geïnspecteerde bedrijven leven de regels voor het houden, huisvesten en verzorgen van varkens na. Op basis van aselecte inspecties komt een naleefbeeld van 78% naar voren. Het niet verstrekken van hokverrijkingmaterialen conform de brochure Hokverrijking uit november 2018 was de meest voorkomende overtreding. Hokverrijking en nestmateriaal zijn ook in 2020 belangrijke aandachtspunten voor de NVWA bij de inspecties op varkensbedrijven.